

Turid Uldal

Klasse 13C Pultlokk med folie og støpt metall 2001 360x50 cm

installasjon utsmykning

*"Mennesket kjenner vanligvis stor glede over fargen. Øyet trenger den like mye som den trenger lyset."
Fra Goethes fargelære.*

Vi omslutes av farger. Fenomenet farger har vært diskutert og satt inn i mange ulike kontekster. Likevel forholder vi oss stort sett til fargen på et ubevisst plan, kanskje nettopp fordi fargen er en så altomfattende del av vår visuelle hverdag.

Farger har ofte blitt tildelt en sekundær rolle både i en filosofisk og i en mer folkelig tradisjon. Farger oppfattes gjerne som vanskelige å få presise og entydige utspill fra. Farger og deres evne til å uttrykke et mangfold av følelser og til å beskrive ustabile relasjoner, har ført til at mange menn av en eller annen grunn har kommet til å forbinde farger med "feminine prinsipper" som ustabilitet og følelseladethet. Det maskuline prinsippet knyttes av mange opp til en klar og kjølig analytisk holdning, og dermed til det mer stabile og oversiktlige svart/hvitt begrepet. Kanskje fordi fargene har denne fantastiske evnen til tvetydighet og insisterer på å forholde seg relativt til sine omgivelser, har man gjennomgående hatt problemer med å plassere fargene inn i det teoretiske landskapet på en tilfredstillende måte.

C.L. Hardin sier det slik:

*"Farger er en del av sansenes verden, og beskrivelser av dem er følgelig knyttet opp mot teorier som omhandler persepsjon og oppfattelse. Mye av dette arbeidet er påvirket av ideen om at de faller på den sekundære siden av et skille mellom primære og sekundære kvaliteter. I følge dette synet er slike primære kvaliteter som størrelser, form og vekt en iboende del av de materielle objekter, mens sekundære kvaliteter som farge, smak og lukt ikke er det. Det hevdes ofte at i den subjektive opplevelse, er farger analoge med legemlige opplevelser som smerte. Men selv om denne tilnærmingen til sekundære kvaliteter kan være fruktbar med tanke på sanser som smak og lukt, hvor sansning er direkte involvert, er det ikke i overensstemmelse med måten vi opplever farge på å forutsette at et normalt syn innebærer at man er oppmerksom på øyet eller andre deler av kroppen. Andre tilnæringsmåter innlemmer farger med overflatenes objektive egenskaper. Det mangler imidlertid en klar overensstemmelse mellom dette og den observerte fargen, og det gjenstår i filosofisk forstand en teori som på tilfredstillende vis kombinerer fargenes subjektive og objektive karakter."
Colours for Philosophers, 1988.*

At filosofien fortsatt mangler en teori som gir plass til fargens essensielle egenskaper er interessant, og helt i tråd med den stemoderlige plassen farge som fenomen har hatt og delvis fremdeles har i kulturhistorien.

Fargen som opplevelse, som en uoversiktlig energi og som et uroelement som ikke helt kommer inn under noen systemer er spennende. I vår tradisjon med ønsket om å rydde opp, ha klare systemer og teorier, er det helt forståelig at fargen erkjennelsesteoretisk er skjøvet ut i periferien. Det er nettopp denne tvetydige energien som ikke helt lar seg fange, som fascinerer. Dette gir muligheter for overraskelser, ny forståelse og ukontrollerte opplevelser.

Turid Uldal

Refraksjon

Installasjon i rom Fra CHROMA, India Habitat Centre, New Delhi 2002
Lakkert kartong og lysbrytende folie som endrer spekterfarger når betrakteren forandrer synsvinkel.

Ballroom Dancing Installasjon i rom 2002   Papir og tekstil

Je suis comme je suis

Je suis fait comme ça

Que voulez – vous de plus

Que voulez – vous de moi

Je suis comme je suis. Jaques Prevert, 1949

Jeg er den jeg er

Jeg er skapt på dette viset

Hva annet venter du deg

Hva annet venter du deg av meg

Je suis comme je suis. Jaques Prevert, 1949

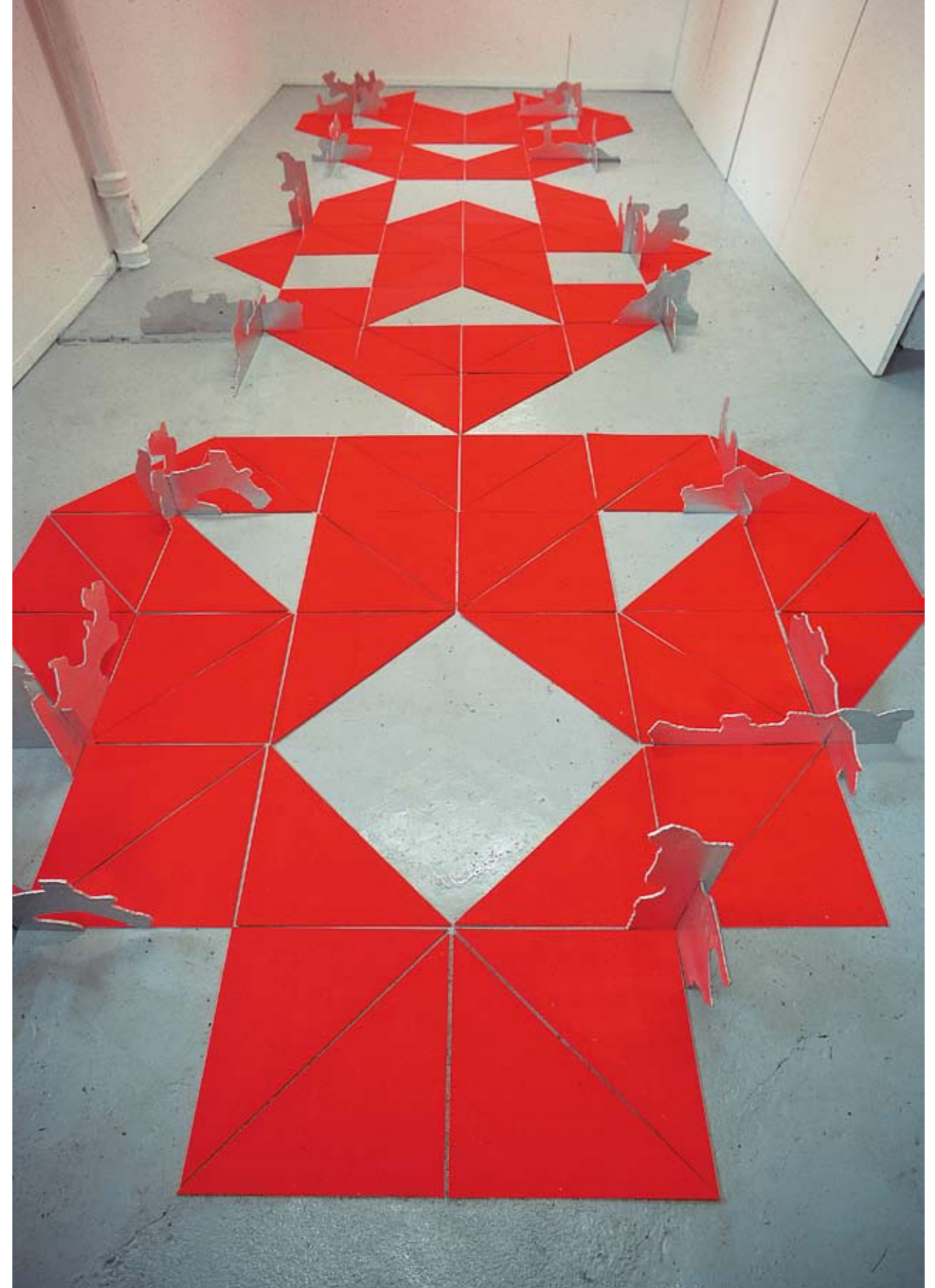
Turid Uldals kunst har sin opprinnelse i tegning. Tegningen er en kontinuerlig prosess som nærer hennes holdning til alt hun lager, fra konsept til presentasjon. Gjennom denne prosessen har hun funnet et særegent og merkelig språk. Det er noe febrilsk og kaotisk ved arbeidene hennes, men de følger også en strengt oppbygget indre logikk.

Turids arbeider oppleves alltid nær opptil prosessen de har gjennomgått. Den både enkle og komplekse gleden ved å kutte, skjære, dekke til, sette sammen overføres til opplevelsen av arbeidene hennes. De gjør ikke noe forsøk på å forklare seg selv. De eksisterer fordi de er blitt skapt og deres eiendommelige, idiosynkratiske intelligens kommer fra en kunstner som har mot til å si: "Jeg gjør dette fordi jeg har lyst til det, fordi jeg liker det."

Turid Uldals arbeider kommuniserer – men krever ikke alltid forståelse. Gleden ligger i kommunikasjonsakten, ikke i betydningen, men i nytelsen. Arbeidene er på grensen til det figurative, men i det øyeblikket gjenkjennelsen begynner å danne seg, vender arbeidene tilbake til seg selv. De er hvileløse, i bevegelse mellom det elegante og det klossete. Det skaper en oppstykket, men merkbar rytme.

I de større arbeidene gir former fra tegningene inntrykk av å ha rømt fra arket og inn i en større verden, men uten å selv bli tredimensjonale. De merkelige, kantede halvskapningene forlater det lukkede området de hadde i sine to dimensjoner. De blir taktile overflater, transplantert inn i et tredimensjonalt uttrykk.

Gordon Hon, kunstner og skribent, London

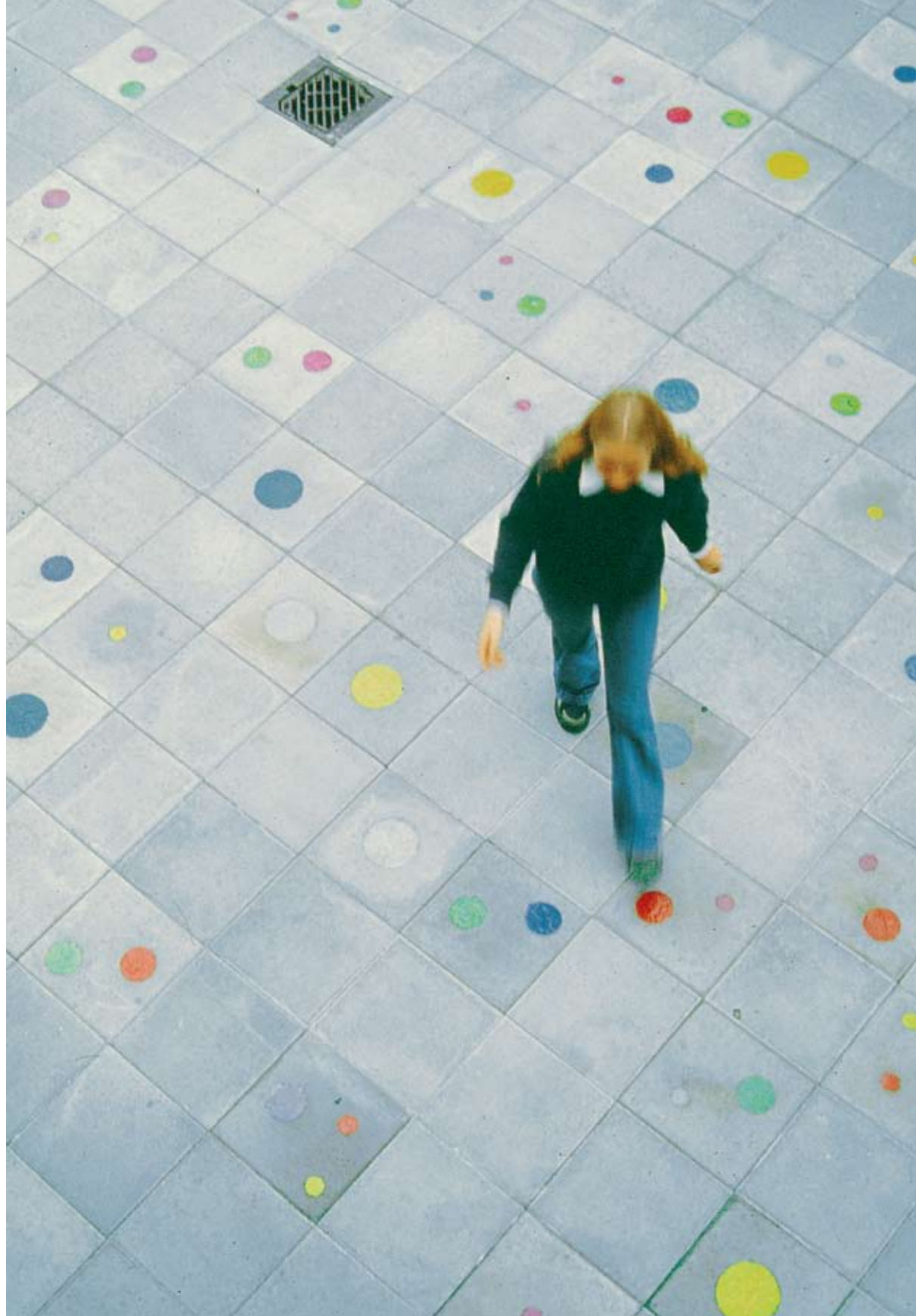
Zinksak med barre Odda ungdomsskole, Odda 2003 Zink og presslaminerte plater
Utsnitt av utsmykning bestående av 7 sitteobjekter og veggrelieff inne og 3 skulpturgrupper på skoleplass.

SMS 2002 Eiker videregående skole, Hokksund 2002 7 skilt og 12 sitteobjekter Syrefast stål, spiralfjær og folie
Skiltene har utskårne koder fra pc- og mobilterminologi. Orange skilt "lol": laughing out loud.
Sitteobjektene er utformet som ulike land og verdensdeler.
Elementene danner til sammen en aktiv diagonal som strekker seg på tvers over hele skoleplassen.

Spill opp Jordal idrettspark, Oslo 1998 2 skulpturer og 4 skilt Cor-ten stål, aluminium og folie

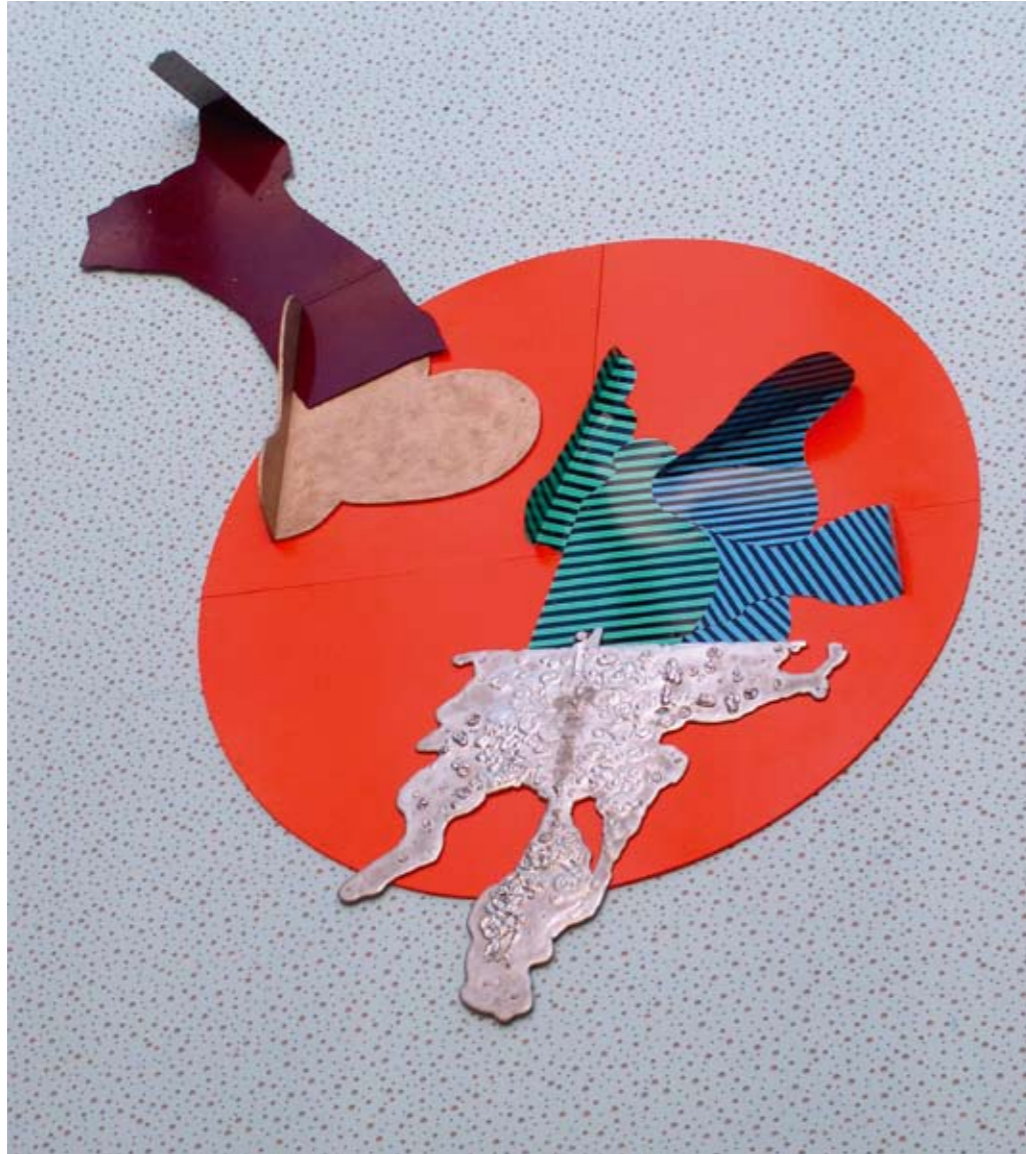
R.O.G.G.B.I.F. og grått Hafstad videregående skole, Førde 1999
Utsnitt av utsmykning bestående av betongheller med ilagt farget epoxy i glassgang og 2 skulpturer i uteområdet.

Foto: Solfrid Mortensen

Tre retter Kvadraturen videregående skole, Kristiansand 2003 Veggrelieff og hengende objekt
Veggflate 12x8 m. Hengende objekt 300x170 cm Syrefast stål, folie og lakk

Tre retter Utsnitt av veggrelieff "Orange tallerken" diameter 250 cm Lakkert kryssfiner og stål, folie og støpt sink

Tre retter Utsnitt av veggrelieff "Grønn serviett" lengde 230 cm Lakkert aluminium, kryssfiner og LP-plater

Født 1962 i Porsgrunn. **Utdanning** Utdanning Vestlandets Kunstakademi 1986-91. National Institute of design Ahmedabad, India 1985-86. Statens Håndverks- og Kunstindustriskole, Oslo 1981-85. **Utsmykninger** Kvadraturen videregående skole, Kristiansand: Objekter hengende på vegg og fra tak i kantine 2003. Odda Ungdomskole, Odda: Sitteobjekter inne og ute, i samarbeid med Outokumpu/Norzink 2003. Søndre Skogvei Barnehage, Bergen: 6 skiltelementer ved inngangsområdet 2003. Eiker videregående skole, Hokksund: Skulpturgrupper på skoleplass 2002. Hafstad videregående skole, Førde: Fargede skulpturer og betongheller ute og i glassgård 1999. Jordal Idrettspark, Oslo: Skulpturgruppe i park 1998. Høgskolen i Bergen: Objekter hengende på vegg og fra tak i glassgård 1995. Rammebygget, Universitetet i Oslo. Skulpturgruppe ute 1994. **Prosjekter** CHROMA: et norsk-indisk fargeprosjekt med fem involverte kunstnere. Idé og produksjon Byrkjeland/Uldal, New Delhi - Bergen 2001- 03. Aluminiumsymposiet Høyanger 1997. Hurtigruteprosjektet, En reise fra Bergen til Kirkenes 1995. 12 Kunstnere i Viken, Bergen 1993. Klangfarge/Fargeklang, Hordaland Kunstnersenter 1993. Torvprosjekt på Orknøyene 1990. **Separatutstillinger** Skiltvelde, Kulturby Bergen 2000. Akershus Kunstnersenter 1997. Galleri Bouhlou 1995. Skien Kunstforening 1994. Rogaland Kunstnersenter 1994. Vandrestilling, Hordaland kunstnersenter 1992. **Gruppe- og kollektivutstillinger** "Forhold" Telemark Kunstnersenter / Porsgrunn Kunstforening, Frednes 2003. CHROMA Stedsrelatert fargeprosjekt, Bergen 2003. CHROMA Visual Arts Gallery, India Habitat Center, New Delhi 2002. "Mor og døtre" Sandnes Kunstforening 2001. Ulrikken Kultursenter, Bergen 2001. Fokus på kunstnerisk utsmykning 2000. "To skulptører fra Norge" Helsinki, Finland 1999. Ernst Museum, Mücsarnok, Budapest, Ungarn (Stiftelsen 3,14) 1997. "Nye Møte", Hordaland Prosjektgalleri og Bergens Kunstforening 1997. UKS Biennalen 1996. Billedhuggerforeningens 50-års-jubileum, Bergen Kunstforening 1995. U.K.S. vårutstilling, Oslo 1994. Høstutstillingen 1993. National Museum and Art Gallery, Botswana 1987. Sørlandsutstillingen 1985,96. Vestlandsutstillingen 1989. **Offentlige innkjøp** Årstad Kulturkontor 2001. Norsk Kulturråd 1993. National Museum and Art Gallery, Botswana 1987. **Stipend** Norsk Kulturråds utstillingsstøtte 2003, 1996. Vederlagsfondets stipend 2001. I. L. Langaards Reisetipend 1995. BKH Materialstipend 1995. Bergen Kommunes Kulturstipend 1993. Statens etableringstipend 1992. Utstyrstøtte 1991. NBK Prosjektstøtte 1989. Indisk Statsstipend 1985-86. **Studiereiser** India, Mellom-Amerika, Det sørlige Afrika. **Medlem av** NBK, UKS, Norsk Billedhuggerforening. **Undervisning** Kunstsolen i Bergen, Bergen Arkitektskole, Statens Håndverks- og Kunstindustriskole, ulike foredrag om blant annet fargeteori og indiske skulptur- og tekstiltradisjoner.

Turid Uldal

Søre Skogvei 14
5055 Bergen
Norway
Tlf. 0047 55 29 52 02

www.turid-uldal.com

turid.uldal@broadpark.no

Born 1962 in Porsgrunn, Norway **Education** Fine Art Academy, Sculpture Dep. Bergen 1986-91. National Institute of design, Ahmedabad, India 1985-86. National College of Arts and Crafts, Diploma Textile 1981-85. **Public Commissions** Kvadraturen college, Kristiansand: objekts on the wall and hanging from the ceiling 2003. Odda youth school, in cooperation with Outokumpu/Norzink 2003. Søndre Skogvei Kindergarten 2003. Eiker college, Hokksund: groups of sculptures in the schoolyard 2002. Hafstad College, Førde: concrete and colour sculptures and floor tiles 1999. Jordal Sports Park, Oslo: A group of 6 sculptures 1998. Bergen College: objects on the wall and hanging from the ceiling 1995. University of Oslo, Blindern: 3 outdoor sculptures 1994. **Projects** CHROMA An indian norwegian colour/space project with shows in both countries. Curators Uldal/Byrkjeland 2001-2003. Aluminumsymposium in Høyanger 1997. Hurtigruteprosjektet, a travel from Bergen to Kirkenes by boat. 8 artists working with installations and a continuous drawing of the coast 1995. 12 Artists in Viken, installations in an empty Wharf 1993. Coloursound, One day in May, Hordaland Artist Centre Bergen 1993. Turf-Project, Orkney islands, Scotland 1990. **Selected solo shows** "Sign Power" Outdoor installation made for Site not specific, Bergen Cultural City 2000. Akershus Artists Centre 1997. Gallery Bouhlou Bergen 1995. Skien Art Society, Skien 1994. Rogaland Artist Centre Stavanger 1994. Touring exhibition in West of Norway by Hordaland Artists Centre 1992. **Selected group shows** "Relations" Telemark Artist Centre/Porsgrunn Arts Society, Frednes 2003. CHROMA India habitat centre 2002. Ulrikken Cultural centre 2001. "Mothers and Daughters" Sandnes Art Society 2001. Focus on public commissions HKS 2000. "Two sculptors from Norway" Helsinki, Finland 1999. Ernst Museum Mücsarnok, Budapest, Hungary 1997. "New Meetings" Bergen art society/Hordaland Project gallery 1997. U.K.S. (Young Artists Association) Biennale Oslo, Bergen, Trondheim, Tønsberg 1996. Annual South of Norway Juried Show 1995. Norwegian Sculptures Union 50th. Anniversary 1995. U.K.S. Spring Show, Oslo 1994. Annual, National Juried Show, Oslo 1993. Annual South of Norway Juried Show 1985, 1996. Annual West of Norway Juried Show 1989. National Museum and Art Gallery, Botswana 1987. **Public Collections** Årstad Cultural Office 2001. Norwegian Arts Council 1993. National Museum and Art Gallery, Botswana 1987. **Scholarships** Norwegian Artists Union Grant 2001. Norwegian Arts Council exhibition support 2003, 1996. I. L. Langaards Travelling Grant 1995. Bergen Council Cultural Grant 1995. Establishing Grant 1993. Norwegian Arts Council Grant 1992. N.B.K. Academy Scholarship 1990. Norwegian Artists Project-support 1989. Indian Governmental Grant 1985-86. **Study trips** India, Guatemala, Mexico, Botswana, Zimbabwe, Zambia. **Member of** Young Artists Association, U.K.S., Norwegian Artists Union, N.B.K. Norwegian Sculptors Union. **Teaching at** Bergen Art School, Bergen Architectural School. Lectures on colour theory and indian sculpture- and textiletraditions.

Støttet av Norsk Kulturråd og Norske Kunstforeningers Landsforbund / Supported by Norwegian Arts Council and The Norwegian Art Societies Union.

Design: Gita S. Norheim Trykkeri: Thure trykk, Skien

Takk til alle som har vært med på å få prosjektene fullført.

Gult, sagde Goethe, og blått er de første farger. Kan du se for deg en hvit stjerne falde gjennom universets mørke ind i den blå atmosfære, hvor den stråler gult og finder et æg at tage bolig i?

Ved at fortætte gult og blått lys dannes purpurrød, siger Goethe.

Og rød er ungen når den forlader det blodige skød og kommer hedt anstigende til verden. Siden bliver alt normalt. Huden antager en passende jordisk farve: brun, sort hvit. Det røde indre vender kun vrangen ud, hvor de begærlige læber suger sig fast til moderens brystvorte.

Men vi går med rødt. Med blodet susende i kroppen bevæger vi os, drevet af det røde hjertes usynlige pumpe. Usynligt højrøde, alle til hobe. Før menneskene begyndte at producere farver, var der ikke meget rødt i verden. Bare små læber og brystvorter i jordens mægtige hud: valmuer, jordbær og hyben, prikkerne i rødspættens skind og plætten på modernågens næb. Og så naturligvis solopgangens og solnedgangens forjættende ild, der kan få sandet selv til at rødme.

Røde drømme, har de haft, de første mennesker, der måtte dræbe og flense dyr og hinanden op for at se rødt og slide seg til ild og ulmende gløder. Tænk at koge jordens første portion grå rejer i en lerpotte og finde dem delikat forvandlet!

Så meget rødt, kulturerne har frembragt de seneste årtusinder. Som en selvfølge ønskede jeg mig, så snart jeg kunne ønske mig noget som helst, en rød paraply, en rød skoletaske, et rødt hus!

Undertiden ønsker jeg mig tilbake til den jordfarvede urtid. Den ufattelige glæde ved synet av rødt. Som at gå i fremmede kvarterer en kold regnvejrsgang og pludselig øjne en postkasse i det fjerne.

Engang når hjertet standser - når lægen eller boddelen flækker mitt kød - eller pumpen bare går i stå, skal jeg vende tilbake til jordfarverne, langsomt og sikkert gå i grått.

Ser du en gul stjerne forlade det hvidnende kød, stige gjennom den blå nat og suse ud i universets mørke til det sted hvorfra den kom?

Rød Ingrid Meier Jensen Brøndums Encyklopædi

Rødt har blitt lovprist som symbol for livets farge. Men livets sanne farge er ikke rødt. Rødt er voldens farge, eller det knuste livets farge, redigert og lagt åpent, fram til innsyn. Hvis rødt virkelig var livets farge, er det på den betingelse at fargen ikke kommer helt til syne. Med en gang rødt er fullt synlig blir den en farge som forteller om det voldtatte livet, om svik og ødeleggelse. Rødt henspiller på livets hemmelighet, og ikke i seg selv manifestasjonen av det. *Fra The Colour of Life. Alice Magnell, 1896*

... På den annen side, hvis det grønne nesten unisont er bladverkets farge i planteverdenen, har det gule mer med blomstene å gjøre. De blomstene vi er aller mest glad i er gule: både Maria Nøkkelblom, påskelilje, smørblomst, kaprifol og den vakreste rosen. Selvfølgelig sies det også mye stygt om gult. Vi har hatt gulfeber og ertesuppe. Det påstås at at øynene til løver er gule, og de styggeste kattene. . . Kattene som invaderer hagene våre har gule øyne. Medisin er av og til gul og det er sikkert mye annet ubehagelig også, men vi foretrekker å dvel i gult som noe berikende (en velsignelse). Jeg glemte nesten å si at de muntreste vinene er gule. Religionene har heller ikke glemt gult. Vi får håpe at gult ikke glemmer religionen. Den hellige kappen i verdens nest største religion er gul, den gule kappen hos den buddhistiske munken, og når de hellige tempelskjøgene i Hindustan går i vakker prosisjon gjennom gatene, er de også på samme vis som munkene kledd i gult. Rav er gult, det er appelsiner også, så vel som hestedrosjer og mange andre slående ting fra gamle dager, og rosa blir gult i lampelys. Men gullgruver har vist seg å være langt fra så gule som det er populært å tro. *Fra Internett*